

RECENZE — REVIEWS

Franz Peterander, Otto Speck (Hrsg.): *Frühförderung in Europa*. München, Basel, Ernst Reinhardt Verlag 1996, 178 stran

Včasná podpora vývojově opožděných a postižených dětí ve věku od narození do 6 let má význam jak z preventivního hlediska, tak také z aspektu bezprostřední pomoci při stimulaci jejich vývoje a integraci do společnosti. V Německu již více jak 20 let probíhá intenzivní diskuse o koncepčních a praktických otázkách, během níž vznikly v jednotlivých spolkových zemích rozdílné organizační formy pro časnou podporu. Interdisciplinárně společně pracují speciální pedagogové, psychologové a lékaři.

V rámci vlastních výzkumných prací na Universitě Ludwiga Maximiliana v Mnichově se prof. Peterander snažil o dialog na evropské úrovni. Zvláštní roli hraje v této spolupráci program Evropské unie Helios II. Jedná se přitom o „Program ve prospěch postižených lidí“, který si podle závěru Evropské rady z 25.3.1993 stanovil jako důležitý a přednostní cíl včlenění vývojově opožděných a postižených dětí do mateřských škol, škol, povolání a hospodářského a sociálního života. Z této evropské iniciativy byli do Mnichova pozváni teoretici a praktici z různých disciplín na evropský seminář o podpoře raného vývoje. Diskuse prokázala, že sice existují četné společné výzkumné směry a metody, ale také rozdíly.

Publikace obsahuje přepracované referáty doplněné dalšími příspěvky. Chce poukázat na inovující vývojové linie pro praktickou práci a také nové impulzy pro výzkum. 14 příspěvků z Evropy a USA se týká různých témat a směrů. Řeší základní otázky týkající se podpory raného vývoje v jednotlivých zemích, výzkumných konceptů a jejich praktického uplatnění, forem podpory postižených dětí a jejich začlenění do mateřských a základních škol.

Antonios Kypriotakis, profesor psychologie University na Kypru kriticky konstatuje, že přes dobré zákonné normy se zatím nepodařilo zajistit dostatek vhodných hraček a dalších pomůcek. Příspěvek státu se zatím ke škodě věci omezuje jen na otázky zákonů a správy. Výzkumně zjistil, že se děti v normálních školách postiženým dětem spíše vyhýbají a málo si hrají spolu.

Psycholožka Marta Maristany, vedoucí centra z Barcelony se zamýšlí nad rolí terapeuta na různých vývojových stupních postiženého dítěte. Roli terapeuta chápe jako „zprostředkovatele“, „překladatele“, jako mediátora při získávání realistického náhledu rodiči a přijetí postiženého dítěte rodiči, jako učitele společné hry rodičů a dětí, jako poradce a průvodce. V žádném případě však nesmí přebírat roli rodičů, i když se někdy zdá, že ho o to rodiče prosí.

Nor Thomas Nordahl referuje o vzdělávacím systému v Norsku a roli školy v norské společnosti. Zrušení zvláštních škol v Norsku vedlo k budování speciálních poradenských center. Dochází k individualizaci nabídky vzdělávání a reorganizaci speciálního vzdělávání s důrazem na integraci. Příspěvek je informativní a spíše proklamativní, neobsahuje žel žádné zkušenosti s tímto typem vzdělávání.

Gerhard Neuhäuser, profesor na lékařské klinice v Giessenu se zamýšlí nad změnami v postavení lékaře v péči o postižené děti. Zdůrazňuje interdisciplinární přístup a nutnost zohledňovat psychosociální faktory.

Prof. Franz Peterander uvádí, že dvě třetiny dětí, které jsou v péči speciálních center v Bavorsku, navštěvují základní školu, což považuje za příznivé. Přispělo k tomu vybudování plošné sítě těchto center, získávání zkušeností odborníků a vypracování adekvátních teoretických koncepcí. Zamýšlí se nad možnostmi dalšího zkvalitnění péče. Vedle práce s rodinami, individualizace péče a vzdělávání vidí možnosti ve využití počítačů. Je možno je využít ke zpfesnění diagnostiky, jako informační systémy, jako systémy poradenství rodičům, k aplikaci učebních programů pro rodiče, sebehodnotících systémů pro instituce, vedení dokumentace a další vzdělávání profesionálních pracovníků. V následujících letech budou další vývoj a profesionalizace péče o postižené děti a rozšíření úkolů vyžadovat interdisciplinární týmovou spolupráci. K tomu mohou počítače významně přispět.

Českému čtenáři přináší publikace jak nové informace, tak možnost kritického srovnávání. V obou směrech je velmi inspirující.

Jiří Dan